

Mielelläänkö opiskelija osallistuu?

KT, dos. Jyri Manninen

"Kuinka opiskelua ja oppimista
koskevat mielikuvat vaikuttavat
osallistumiseen"

Avoin yliopisto mielikuvissa?
Mielikuvamarkkinointi?

Opiskelijoiden määrän vähenemisen syitä?

- Omituinen yhteiskunta?
 - Opiskelusta oppimiseen?
 - Tutkinnoista osaamiseen?
 - Missä oppiminen tapahtuu?
- Omituinen aikuisoppija?
 - Vaihtoehtoiset vapaa-ajanviettotavat?
 - Oppiminen salaa muualla?
 - **Mielikuvat, tarpeet, odotukset?**

Opiskelijoiden määrän vähenemisen syitä?

- Omituinen organisaatio?
 - Onko avoin avoin oppimisympäristö? Kuinka lähellä se oikeasti on? Joutaako mikään?
 - Vastaako keskiaikaista koulutusmallia orgallisesti apinoiva aikuiskoulutusorganisaatio 2000 -luvun oppijan tarpeisiin?
 - ...etenkin kun Spagetti Bolognese -prosessi tekee perusopinnoista massamössöä
 - Onko yliopistojen aikuiskoulutus järkevästi organisoitu?
 - **Minkälaista mielikuvaa markkinointi pönkittää?**

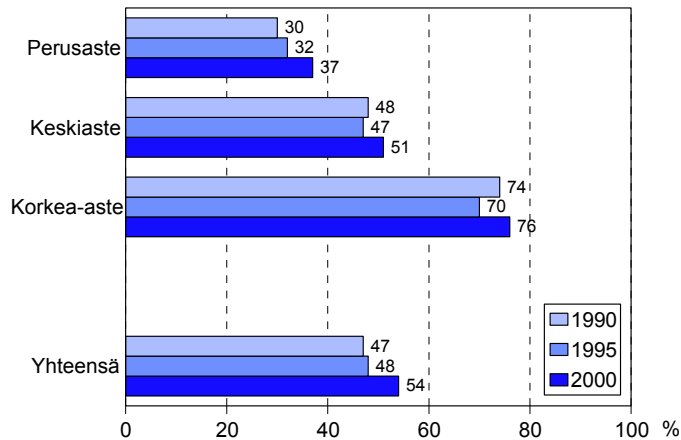
Ratkaisumalleja?

- Joustot ja uudet opiskelutavat?
- Oikea avoimuus, lähiläsnäolo, extramural-malli
- Yliopistojen elinikäisen oppimisen strategioiden ja rakenteiden remontti?
 - Avoimen ja täydennyskoulutuksen yhdistäminen?
 - Uudenlaiset avoimet täydennyskoulutusohjelmat?
 - "40 vuoden tutkintomalli"
- **Semioottinen (mies)markkinointistrategia?**
 - "Mielikuvatietoisuus" ja tarinayhteiskunnan hyödyntäminen
 - mielikuvamarkkinointi

Aikuiskoulutukseen osallistumisen rakenteet ja prosessit

Pikakurssi

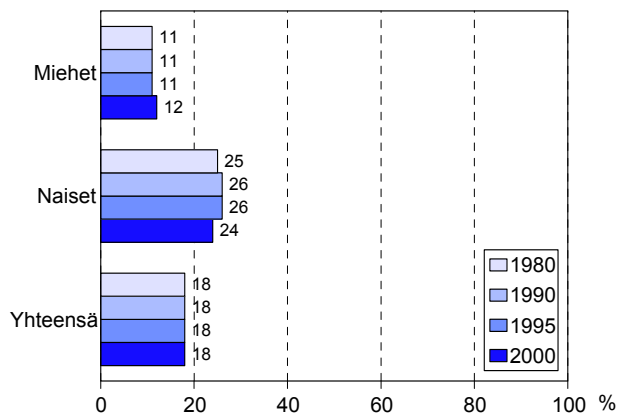
**Kuva 2. Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1990, 1995 ja 2000
pohjakoulutuksen mukaan (18 - 64-vuotias väestö)**

Tilastokeskus

Aikuiskoulutustutkimus 2000

**Kuva 8. Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen
osallistuminen vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000 sukupuolen mukaan
(18 - 64-vuotias väestö pl. päätoimiset opiskelijat ja varusmiehet)**

Tilastokeskus

Aikuiskoulutustutkimus 2000

Elinikäinen oppiminen?

- 55% työssä olevista osallistuu ammatilliseen koulutukseen
- 24% työttömistä osallistuu ammatilliseen koulutukseen
- ei-ammattilliseen osallistuu 12% miehistä ja 24% naisista
- osallistumisen voimakas kasautuminen
- ammatillisessa koulutuksessa ylemmät toimihenkilöt, hyvin koulutetut
- harrastustavoitteiden puolella naiset
- koulutustieto tavoittaa aktiivisen opiskelijan, aktiivinen opiskelija tavoittaa koulutustiedon

HOULE/ TYPOLOGIA AIKUISTEN OSALLISTUMISSYISTÄ

- 1) Päämääräsuuntautuneet (goal-oriented)
 - opiskelevat saavuttaakseen tietyn päämäärän tai tavoitteen; appro, sisäänpääsy, palkka
- 2) Toimintasuuntautuneet (activity-oriented)
 - osallistumisen tavoitteena on itse toiminta, ei niinkään tavoitteen saavuttaminen. Koulutukseen osallistutaan, koska halutaan tavata muita ihmisiä, viettää vapaa-aikaa tai vaihtelun vuoksi.
- 3) Oppimissuuntautuneet (learning oriented)
 - opitaan oppimisen vuoksi. Näillä osallistujilla on halu tietää ja kasvaa oppimisen avulla. Asia kiinnostaa.

Markkinoinnin "koukut":

- 1) Päämääräsuuntautuneet (goal-oriented)
 - Varmista tulevaisuutesi! Aloita yliopisto-opinnot avoimessa! Meiltä uusi ura!
- 2) Toimintasuuntautuneet (activity-oriented)
 - Meillä tapaat viksuja ihmisiä! Opiskelu voi olla myös hauskaa!
- 3) Oppimissuuntautuneet (learning oriented)
 - Milloin opit viimeksi jotain uutta? Meillä saat parasta oppia - avoimesti!

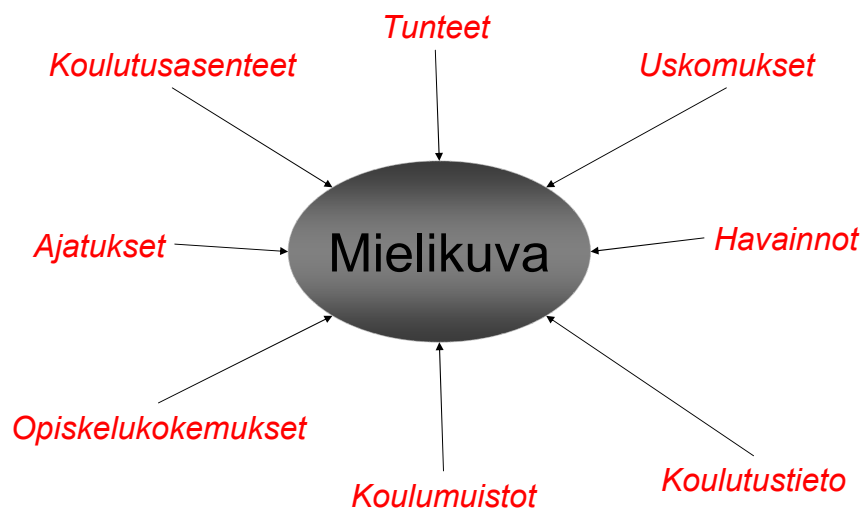
Miksi Liisa / Pekka on aktiivinen aikuisopiskelija?

- Liisa:
 - sosiaalisuus, pehmeät arvot, hauskaa, energian purku, henkistä pääomaa, tunteita, kokemuksia, haasteita, opiskelu, ihmisten tapaaminen, itsensä kehittäminen, keskeytyneiden opintojen täydentäminen, itsensä etsiminen, elämäntilanne sopii, perheenäidistä työelämään, itsetuntoa, arvostusta
- Pekka:
 - tiedonjano, suorittaminen, työkaluja, urakehitys, suoriutuminen, yleneminen, järkevä tekeminen, väline, oman työn kehittäminen, pakko, naisten tapaaminen, työpaikan vaihto, itsensä toteuttaminen

Mielikuvan määritelmä:

"Mielikuva on yksilöllinen käsitys
todellisuudesta, tai asenteiden,
ajatusten, havaintojen ja
uskomusten muodostama
kokonaisuus"

Miten mielikuvat syntyvät?

Informaatioyhteiskunnasta mielikuvayhteiskuntaan? (Jensen 1999)

1990-luku

- informaation käsittely
- keskeiset arvot ja elinehdot
 - palvelut
 - koulutus
 - pääoma

2000-luku

- elämysten, mielikuvien ja tarinoiden yhteiskunta
- tärkeitä:
 - tunteet
 - yhteisöt

Mielikuvayhteiskunta

Jensen, R. 1999. The Dream Society: How the Coming Shift from Information to Imagination Will Transform Your Business. McGraw-Hill.

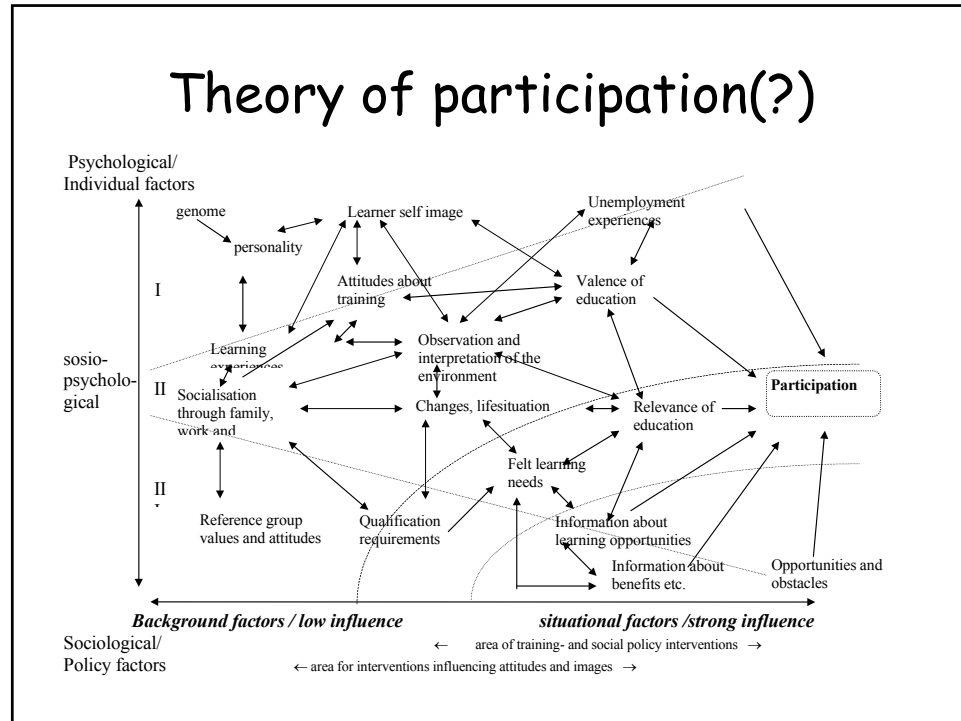
- Mielikuva- ja elämysyhteiskunta
 - "dream society" (Jensen 1999)
 - vapaan kanan munat
 - k(o)ulutuspäätökset mielikuvien varassa
 - korostuu abstraktien palveluiden kohdalla (koulutus)
 - elämykset, leiritulet, tarinat
 - 31.4% kuuli koulutuksesta tuttavilta ja ystäviltä (19.6% oppilaitoksen esite, 15.7% www-sivut, 5.9% sanomalehti)
 - "Hopottajat"

Aikuiskoulutukseen osallistuminen - selittämisen teoreettiset perinteet:

1. yksilö, persoona ("Laiska")
 - psykologiset selitysmallit (Boshier)
2. yhteiskunta, työtehtävät ("Helppo työ ei motivoi")
 - sosiologiset selitysmallit (Rinne, Kivinen & Ahola)
 - Tippelt: Social Milieu / elämäntapa; Antikainen: elämänkulku
3. yksilö sosiaalisessa kontekstissaan ("Opettaja oli outo")
 - vuorovaikutusmallit (Rubenson)
4. yksilö toimijana? ("Opiskelu on kurjaa")
 - yksilö kuluttajana, mielikuvat, tarinayhteiskunta

Mielikuvat ja osallistumistutkimus?

- Minkälaisia ovat koulutusta koskevat mielikuvat?
- Vähän koulutettujen mielikuvat ja asenteet?
- Osallistumisen ja mielikuvien vuorovaikutus?
- Kenen mielikuviin tarjonta ja markkinointi istuu?

Minkälaisia mielikuvia sana
"aikuisopiskelu"
sinussa herättää?

"Aikuisopiskelu"

- *Ehkä se on yli neljäkymppisten opiskelua.*
(Nainen 60 v.)
- *Reipas täti-ihminen, joka taas aloittaa opiskelemaan (syksyllä uuden harrastuksen tms.).* (Nainen 44 v.)
- *Itse olen kyllä valinnut päiväopiskelun.*
(Nainen, 34 v.)

"Aikuisopiskelu"

- Vapauttava kokemus
- vapaaehtoisena
- hauskaa
- mielenkiintoista
- mieltä ylentävää
- antaa sisältöä elämään
- hyödyllistä
- ikuista puurtamista
- rankkaa
- vaatii
- kärsivällisyyttä
- vaativaa
- menee illat ja viikonloput

Aloita sinäkin aikuisopiskelu jo tänään!

Tulokset pähkinäkuoressa

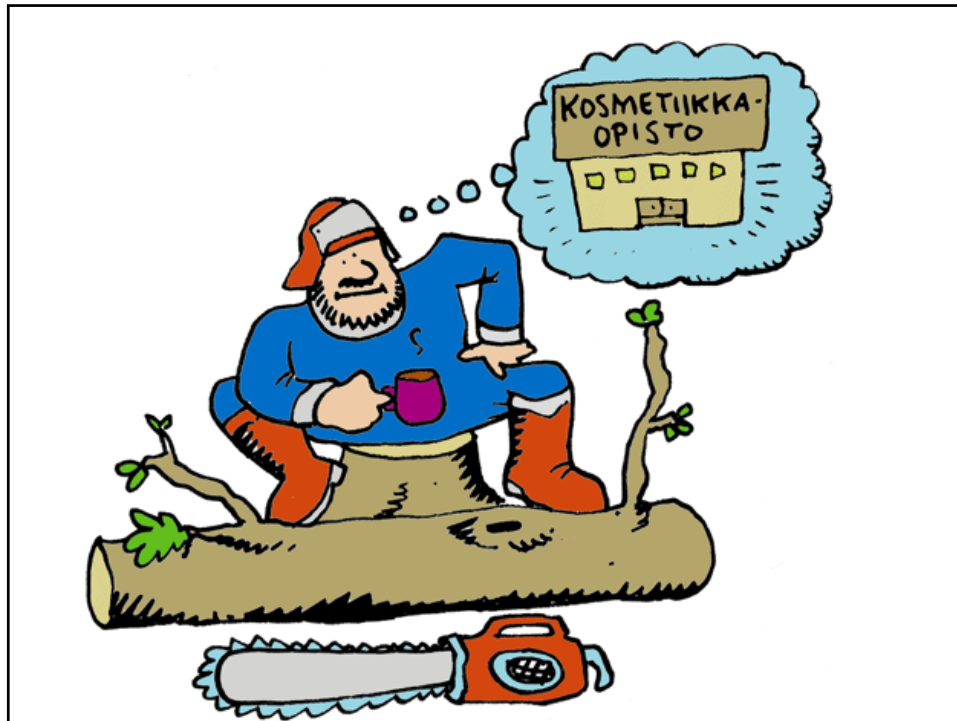
- Keskeisiin käsitteisiin liitetään sekä positiivisia että negatiivisia mielikuvia
- mielikuvat usein vääristyneitä
- Koulutustaustalla ja osallistumishistorialla on selkeä yhteys koulutusta koskeviin mielikuviin ja näillä taas tuleviin opiskelusuunnitelmiin
- --> mielikuvat ja osallistumisaktiivisuus kulkevat käsi kädessä
- --> merkitystä erityisesti koulutusmarkkinoinnin kannalta

So what?

Mielikuvat ja
koulutusmarkkinointi - ideoita ja
johtopäätöksiä

Koulutusmarkkinointi

- **Faktamarkkinointi**
 - Tiedottavaa, kurssien ja koulutusten alkamisesta kertovaa
- **Mielikuvamarkkinointi**
 - Opiskeluhalukkuuden lisääminen yleensä
 - Esim. Noste, aikuisten lukutaitokampanjat, Opintoluotsi.fi
 - Organisaatiokohtainen mielikuvamarkkinointi
 - Myönteisten mielikuvien rakentaminen esim. Avoimesta yliopistosta
 - Tukee faktamarkkinointia

Mielikuvat ja koulutusmarkkinointikampanjat?

Get rid of your Gremlins !
(Adult literacy campaign, UK)

"Noste"
(ammattitaito-
kampanja)

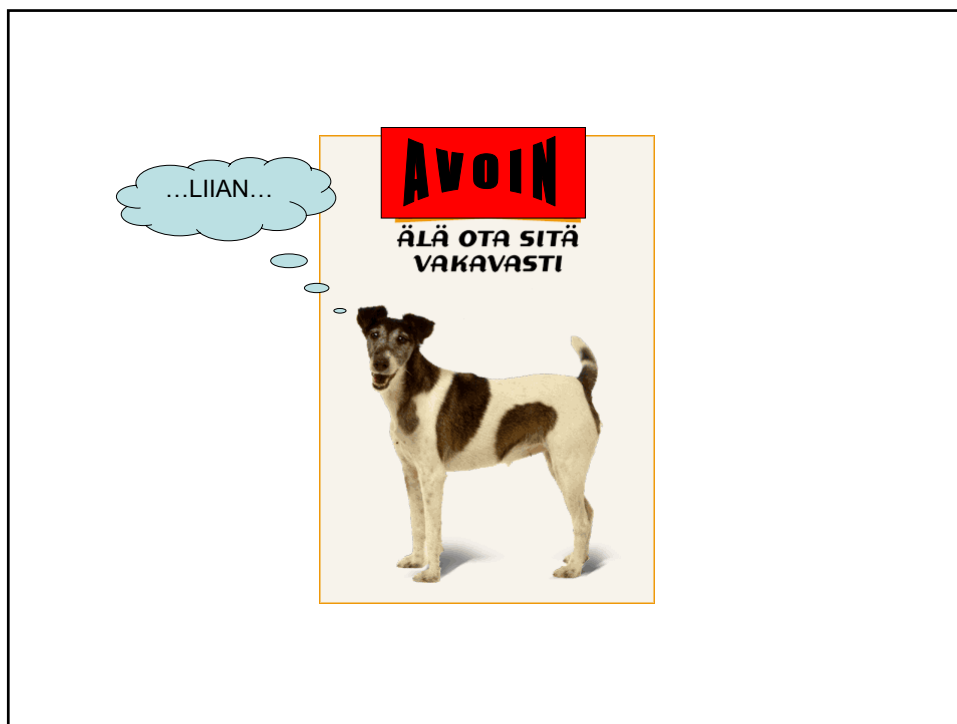
Opintoluotsi.fi

Jeppie-koira

Avoin
yliopisto

Hyvä koulutus - parempi mieli!

Avoin yliopisto

"Me ei olla opiskeltu mitään sitten kansakoulun!"

(... ja sen kyllä huomaa!)

Mainos uutta työuraa suunnitteleville?

Avoim yliopisto avaa uusia uria!

(mainoslause päämääräorientoituneille)
TAI toimintasuuntautuneille:

Opiskelukin voi olla hauskaa - Avoimessa!

Toimivat käytännöt

(Noste-hankkeessa kehitettyjä, erit. miesten rekrytointi)

- **Internetin** käyttö on huomattavasti laajempaa, kuin koulutusmarkkinointia toteuttavilla tahoilla on välttämättä tiedostettu (esim. bannerikampanjat)
- erilaisten **vertaistukijoiden**, agenttien ja sanansaattajien merkitys on suuri (esim. *Pätevyysluotsit*, joita koulutetaan työpaikoille), vrt. ”hopottajat”
- **puskaradion** merkitys on suuri
- **vertaistarinat** ja –kokemukset ovat merkittäviä opintojen pariin innostajia
- **jalkautuminen** ihmisten pariin; Kipsat/kioskit, markkinat, tapahtumat

Hullut ideat

(Noste-hankkeessa kehitettyjä, erit. miesten rekrytointi)

- **aivopesuviikot**, jolloin saadaan miehetkin huomaamaan että oppiminen on iloinen asia (sisään viikoksi, onnistumisen elämyksiä)
- **maistiais**, onnistumista, tutustumista
- ”**Tuo kaveri**” –teemaviikko; ”**Tuo miehesi**” -teemapäivä
- miehiä koulutussuunnittelijoiksi ja esitteiden kirjoittajiksi
- koulutusesitteet **kuvina tai sarjakuvina**
- markkinointi **naisten kautta**; ”vain naisille” –tyyppinen ilta → mielenkiinto ja uteliaisuus herää + naiset ylipuhuvat miehet kursseille

Hullut ideat (2)

- ”ei myydä ikävää lentomatkaa, vaan mukavaa kohdetta”
 - esim. ”Kylmää ruokaa ja ahdasta istumista 4 h – vain 499 euroa!” vs. ”Kreikan lämpöön – vain 499 euroa!”
 - Eli ei ”Tuhlaa sinäkin vapaa-aikasi ikävään opiskeluun” vaan ”Haluaisitko olla muutakin kuin uimamaisteri?”
- Autokuumeen ja auto-**metaforan** hyödyntäminen:
 - tee määräaikaishuolto!
 - milloin viimeksi tarkistit sytytystulppasi?
 - ”Kutsu määräaikaistarkastukseen”
 - Menisitkö itse läpi katsastuksesta?

Mielikuvat ja osallistumistutkimus?

- Manninen, J., Mannisenmäki, E., Luukannel, S. & Riihilä, S. 2003. Elinikäisen oppimisen tuska ja kurjuus? Aikuisten koulutusta ja oppimista koskevat mielikuvat. Raportteja ja selvityksiä no. 42. Helsinki: Palmenia -kustannus.
- Manninen, J. 2004. Adult participation in dream society - images of adult education. In: Marco Radovan & Neda Dordevic (eds.). Current Issues in Adult Learning and Motivation. Ljubljana: Slovenian Institute for Adult Education.
- Manninen, J. & Birke, B. 2005 (eds.) Lifelong Learning and European reality - learning motivation of lower qualified workers. Qualitative study in eight European countries. Pdf: www.motivation-LLL.net.
- Manninen, J. 2006. Development of participation models. From single predicting elements to modern interpretation. in: Participation in Adult Education. Theory, research, practice. Mechelen: ERDI Consortium of European Research and Development Institutes for Adult Education.